

БҮГҮ УЛУСТАРГА — ТАЙБЫҢ БОЛГАШ ААС-КЕЖИК!

БҮГҮ ЧУРТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫҢЫҢАРА!

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ
БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР
ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ
СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда
үндөйлөттөнгөн.

1960 ч.
СЕНТЯБРЬ
28
СРЕДА
№ 228 (4712)

Өртөө 20 окт.

Н. С. ХРУЩЕВТУҢ ЧУГААЗЫН БҮГҮ СОВЕТ КИЖИЛЕР ИЗИИ-БИЛЕ ДЕТКИП ТУРАР

ИЕНИҢ ЧЕТТИРИИШКИНИ

Садыгжылар деткөөн

Өңүктөрүм мени улуг не, 200
урууларымн иези деп алап турар,
саялаша-аа олар шыным чоруктан
ырак ыкшап кылдыр сагыдырар.
Коммунисттик партия болгаш Совет
зааа бодумун 200 оолдор, кыс-
гарымнын — школа-интернаттын кижилеринин салым-чолун мезе-
нөө бүтүрөткөн.

Н. С. Хрущевтуң чагай күжү-
нишкисинерине, бүгү улустан кү-

зел-соруун илергейлеп турар ооң са-
налдарымга иези байыр чедирип тур
мен. Бодумун 200 кижиздикчелерим-
ниң өмүгөндө менин иези четтиришкенин алаа чорудуп тур
мен.

А. НЕСТРЕНКО,
Социалисттик Күш-ажылдын Мара-
дыры, Верск ортумак школа-интер-
наттын директору.
Ровно хоорай.

КНО-нуң Кол Ассамблеясынын
сессиясында совет төлөзөрүнүн баш-
тычызы Никита Сергеевич Хрущев-
туң чугаазын хоорайың хереглечилер
нишкисинин ажилдакчылары боттарының хэй кижилеринин
айтырыгына таанышканнар.

Анаа бирги дугаарда-ла магазин
аргелекчи эш В. Глухих өс алган.
— Бистин үевиесте кол чугула
айтырыгының бирөөзин — чөпсөлөгөн
нишкисинин бүгү-ниги болгаш бү-
рүн дүжүр дугайында айтырыгы
бистин чугаазы база катап санал-
дал үндүргөн-дир. Дайын чугула
хүлөп алаан. Бодунун чугаазын
табың политиказы бир үн-биле
деткешиле, ажилчы чоннарын
хандырылазының шывары болгаш
жалтуарын улам өкжидер, чеди-
чылды ийги чылында бодунун
чуртунда тургустунган сорууларын
хуусаа бетине чедишкенин
күтүздү дугайында алган хүлө-
гезин садыгжылар боттарының те-
леграммасында база айтканын.

— Өскөн ийги-даа чеди биске
дерек чок, ооң-биле кады бодувасту
ийги-даа чедишти өскөлөгө бербес
бис. Ичтанган күрүлөргө чөп-
сөлөгөнниң дүжүр дугайында
бистин чугаазында саналы бисте
чалгыс кижилер бурн деткип
тур бис — деп, Совет армияның хү-
рөлдөндө чоктаа чаа эш келген
эш Челишев меделгэн.

Табың дөш демиселге совет тө-
лөзөрүнүн чедишкенин болгаш
эш Хрущевка күзөй телеграмманы
горнопун коллективтиң митингинин
хүлөп алган. Бодунун чугаазын
табың политиказы бир үн-биле
деткешиле, ажилчы чоннарын
хандырылазының шывары болгаш
жалтуарын улам өкжидер, чеди-
чылды ийги чылында бодунун
чуртунда тургустунган сорууларын
хуусаа бетине чедишкенин
күтүздү дугайында алган хүлө-
гезин садыгжылар боттарының те-
леграммасында база айтканын.

Кижилер төрөлгөнүн эрге-ажыынга

Нью-Йоркка артеп, Москвага —
кеже, а Делиге — дуң дүжүр тур-
ган. Үч чугаазында чөпсөлөгөн кижилер
шак-уени утуп каапкан. Ош
шактарда тынштарын тыртып, ра-
диоприемниктерге болгаш телеви-
зорларга көргөш олурулаан.
КНО-нуң индирге Н. С. Хрущев
көстүп келгери, Каттыкчан Нацыя-
лар Организациясынын Кол Ассам-
блеясынын хуралдар залы муң-муң
километрге алгы берген. Очө көрүп
турган кижилер көрүп чедер аргажок
хэй. Совет чазактын баштыкын ми-
лион-миллион кижилер дыкнап тур-
ган. Чөп делегейин бүгү-ле дыкна-
рында парлап каан ооң чугаазын чаа
чүс-чүс миллион кижилер кайгамчык
улуз кичээт-биле болгаш сегиз
хаймыкшынның биле ноячуп турар.

Чорудулганы кандым-даа күш-биле
доктадым шыдаас.
Делегейин хей-инитизинин эң-не
кабак бөлүктөрү Н. С. Хрущевтуң
чугаазын көздүрүшкүн-биле уткааш,
ооң муруну чарында АКШ-тын пре-
зидентини Д. Эйзенхауэрин чугаа-
зын чиди-биле шугумчулар турар.
«Бо чүгө илдык магадлыг чор» —
президентинин чугаазында табың
болгаш хостага дугайында көстөр
эвээс эвээс болган-на болгаш... ужур
чүдөл» — деп реакциялар пата-
ла кайтат турар.

Совет чазактын баштыкынын өс
бүрүзүлө — табыңнын болгаш хос-
талганын эрге-ажыктарына таарыш-
кан шынын хөргө бар. Чүвенин
ужуру — мыда-дыр.
Бузар-чулак колониалдык Эзу-чу-
руму түдүгүнө чедер узуткаарын
эш Н. С. Хрущев кыйгыра бээр: бо
дөш хаанын колониалдык политик-
анын даямында чедер тура тыртып
каапкан болгаш шаандакы Россия
империясынын кулданырып чоралы
узуткаарын акы-дуңмалыкы хөстүг
өг-бүлө кылдыр сарып каттыштырган
өндүр улуг социалисттик чуртун тө-
лөзөргө чугулаа тур дээрин биле
бүгү кижилер билер. Ынчанга кижилер
чөпсөлөгөнниң бүгү-ниги болгаш
болгаш бүрүн дүжүрүгө кыймыл
лаары дыйна бергенде, ол дээрде,
бодунун чөпсөлөгөн күштерин чаас-
кан шүтүп бир кезинге чедер кы-
зырып турар чурт узуткаары кы-
мыл салып турар-дыр дээрин олар
билер.

Совет Эвилелиниң табынга ынак-
шылдык хемгелери боттуп болгаш
бүдүмчел, ооң саналдары тодаргай
болгаш олу практика кырынга бот-
тадырып болур. Мооң ажурунда
амгы үенин өйү келген айтырыланын
мын талазы-биле СССР-ниң чазанын
чаа саналдарын бүгү чурттарын
хей-инитизи мыдык амьдалы со-
нури-биле болгаш чүдүлдүгүнүн
күш-биле хүлөп ал турары о. Табың,
депейле болгаш узуткаарын
хостагазы дөш демиселерин кай-
гамчык программаны ооң саналдар
ла илереттисен.

Колония чурттарга болгаш улус-
тарга хамаарышпас чорукту тыпсыр
дугайында Декларация төлөвлөдү
КНО-нуң Кол Ассамблеясынын XV
сессиясында чугаазына көүрү-биле
Совет чазактын баштыкын кижилер
ЭРГЕЛЭДДИҢ КОЛОНИАЛДЫК
ЭЗУ-ЧУРУМУН ООҢ БҮГҮ-ЛЕ ХЕЙ-
НИТИИ БИЛЕ БОЛГАШ ЯНЭЗЫ-
БҮРҮ ТАЛААЛДЫ-БИЛЕ БҮРҮН
БОЛГАШ ДОЛУ УЗУТКААРЫНЫҢ
ВЕЗИ КЕЛГЕН. ҮНЧАНГА ОЛ
БҮЖАР-БАК ЧОРУКТУ, АРААТАН-
ЫЗЫ БОЛГАШ ЧЕРЛИК ЧОРУКТУ
ШУУТ ЧОК КЫЛЫР ХЕРЕК ДЕП
СОВЕТ ЧАЗАК САНАП ТУРАР.

Бүгү-ле колония чурттарга, хай-
газарала турар болгаш өске-даа бот-
ерге эргеледи чок дөшкөзүлөгөр бот-
тарымин национал күрүнелерин тур-
гар талазы-биле бүрүн хамаарыш-
пас чорукту болгаш хостагазы дөп-
доран тыпсыр, колониалдык Эзу-чу-
румуну ооң бүгү-ле хейилерин-биле
бүрүн дүжүр, өскенде девискээрле-
риде эжелеп алган болгаш хөмө-
дөп алган черлер хевирин колони-
ализмни бүгү-ле даяныр черлерин
узуткаар — Декларацияда байыра-
лды-биле чарал турар бедик негел-
дер бо-дур. Каттыкчан Нацыялар
Организациясында кирип турар бүгү-
ле чазактарын оо Декларациянын
негелдери деткиригине Совет
Эвилелин эңи-биле кыйгырып турар.
— Бүгү-ле колония улустарга хос-
тага болгаш хамаарышпас эрге —
деп бо чагай кыйгыры кижилерин
чүрктөрүн кысып турар, чүгө дээр-
ге Азияны, Африканын, Латин Аме-
риканын улустарына бот-тускайлап
амьдалды тургустурар талазы-биле
ак-сеткилдиг болгаш харам чокка ду-
лаакан турар социалисттик күрүне оо
кыйгыны сагалат. Барым талакы
чурттарын декларацияларын ар-
гында кичилер болгаш кара-бажым-
нар хана-карактары көстүрүр, а
Декларацияны совет төлөвлөдүгүн
артында — Библиянын медаллауры
комбинады, Асуан плотиназының
болгаш Хөлейде порттук тудуулары
илдени-биле көстүп чылар.

Национал хостагазы болгаш ха-
маарышпас чорун дөш демисежип
турар улустарын мурунуга Эзулут,
шынык өнүк болуп Совет Эвилели
көстүп турар. Бүгү кижилер төрөл-
гөнүн мурунга бистин чуртуусу та-
бының тук тудукчуу болуп көстүп
турар.
Чөпсөлөгөнниң бүгү-ниги
болгаш бүрүн дүжүрүнүн төгүлдү

редди-биле көргүскөн. Ажилчы-
ның чүрөвүн ханызында алаа
улуу-биле четтирдисен. Эш Н. С.
Хрущевка улуг чедишкенин, а
эң-не чугула чүвө—бүгү делегейге
табың дөш демиселерге ооң ка-
дыкшылы күзөдвис.

П. П. ПИЧУК,
«Ленинчи дарган» заводтун
технологу.
Киев хоорай.

«Ленинчи дарган» заводтун
технологу.
Киев хоорай.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

«БИСТИН УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-
ТӨЛӨГӨН ТУРАР» — БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР. БИСТИН
УЕВИС—КИЖИ НИТИИ-ТӨЛӨГӨН
ТУРАР. БИСТИН УЕВИС—КИЖИ
НИТИИ-ТӨЛӨГӨН ТУРАР.

Ажылчынын үнү

Амгы үенин эң-не өйү келген
айтырым — чөпсөлөгөнниң
дүжүрүнүн болгаш колониализмин
узуткаарынын айтырымын шитир-
лөөрүнүн инициатору бистин ынак
Төрөн чуртуусу, бистин чугаазы
болгаш КНО-нуң Кол Ассамблея-
сынын XV сессиясында Никита Сер-
геевич Хрущевтуң чугаазында
ажок улуг өрүшкү-биле билип алды-
мыс. Ону Никита Сергеевичинин
чугаазы бүгү делегейге бүгү

редди-биле көргүскөн. Ажилчы-
ның чүрөвүн ханызында алаа
улуу-биле четтирдисен. Эш Н. С.
Хрущевка улуг чедишкенин, а
эң-не чугула чүвө—бүгү делегейге
табың дөш демиселерге ооң ка-
дыкшылы күзөдвис.

П. П. ПИЧУК,
«Ленинчи дарган» заводтун
технологу.
Киев хоорай.

Ол бистиң бодалывыс

Сөс кырынга аяс, а хөкөк кы-
рынга табың кожа-хөлбө догун-
нашкын, бүгү чурттарын бүрүн
эргелин хүндүлөп көргү, чөпсөлө-
гөнниң бүгү-ниги болгаш бү-
рүн дүжүрү, колониализмин узут-
каары — Хрущевтуң чугаазында кол
чүтү ол-дур. Ичтанган бистин бо-
далдарымыз, бүгү совет улустун

бодалдарын айтканы-дыр. Черле
ол байдалар улустар аразында та-
бынын мөңгө үедө магадылап бо-
лур.
КАДЫРБЕК МАХАНОВ,
Социалисттик Күш-ажылдын Марад-
дыры, «Пахта-арал» совхозтун
бригадир.
Чимкент хоорай.

Эң чугула айтырыг

— КНО-нуң Кол Ассамблеясынын
XV сессиясында Н. С. Хрущевтуң чу-
гаазын белорус ертемденер бүгү
улуз-биле кады изи-биле чүдүлдү-
зүп көрүп турар. Амгы амьдалы-
рдуунда чугула айтырыларын
артауунда табынын магадаларынын
айтыры бистерин шугулуусу кол
айтыры болуп артып турар. Ооң

ужурунда табың хөвөвүн тиле-
риге ханы бүтүрдүгү бис. Бар эвээ
Чер кырынга табың турар чүвө
болза, бүгү кижилерге бистиң аас-
кежик база бар болур.
С. СКОРОПАНОВ,
БССР-ниң көдээ ажил-агыг эр-
томистеринин академиясынын акаде-
мик.

СОЛДАТТАР ВАЖЫННАРЫН ЧЕ ТАРАП ЧАНГАН ТУРАР ДИЗЕ...

Каттыкчан Нацыялар Организа-
циясынын Кол Ассамблеясынын XV
сессиясында Н. С. Хрущевтуң чу-
гаазында табынын магадаларын
артауунда чугула айтырыларын
артауунда табынын магадаларын
артауунда чугула айтырыларын
артауунда табынын магадаларын

Н. С. Хрущев ыкшап табың
дөш мыдык шыларгай демисел-
чинин КНО-нуң Кол Ассамблея-
сынын сессиясында киржин турар чо-
гуу улустар аразында дүшкүрүчү
чорукту чымырдырларын, солдат-
тар бажынарынча чагылап, табы-
ң күш-ажылы кылган турар тө-
дөдө, бүгү күрүлөгөр аразында
айыралды, кожа-хөлбө чагай сет-
килдиг харылааларынын тургус-
тунарында чедер дээринге бис-
тер шугулуусу, совет кижилер иде-
геп тур бис.

Чөпсөлөгөнниң бүгү-ниги
болгаш бүрүн дүжүрү дугайында
айтырыгың талазы-биле совет са-
налдар болза, эрген чылдык дур-
густунда бо айтырыгың чугаала-
жып көрүшкүңүзүң чорудууларында
изи-бүрү чурттарын политик-
тиг болгаш хей-инитини бөдүктөрүн
иниң саналдар чүдүлдүрүн шугулуусу
барымдалап көрүп турар. Совет тө-
лөзөрүнүн баштыкынын өртен Эзу-
биле барымдааны көргүскөн бүгү-
реддиг чугаазы хооун чүвө чугаа-
ларына ынактырым, чөпсөлөгөнниң
кижисин дүжүрү айтырыга боттуп
хөдөшишкенинде удуулажыкчы-
ларын сойлап илереткен. Ам тур-
густунган байдалдарда чөпсөлө-
гөнниң дүжүрү боттуп чүдүлдүрү-
лөгөр болуп турар дээрин Никита
Сергеевич Хрущевтуң чугаазы көр-
гүскөн.

В. ГАВРИЛОВ,
Козницкий аттыг заводтун инстру-
ментальщиктеринин коммунисттик
күш-ажыл бригадасынын удуруткучу.
Ленинград.

УЛУГ УНУУ ЧАГЫЛАНЫ

Америка, Европа, Африкада,
Азиянык дөшөгөн таварыштыр
Бөмбүрүзүңкү бүргей берген улуг чангы
Бөгүн бисти сорун кирип, өртүп тур.

Бизтенге тенниг ширбин ышнаш болуп,
Бүнүктөрүн чүрөктөрүн катат өртү.
Онтаргайме кылтыптар күшүгү чонун
Ош дөг өткүт, каң дөг ыттыр, шыныч үнүн
Эки сеткил кижилери дөгө деткип,
Эңи шыныч оон билип, көрүп турлар.
Сорунга дөг тыртат күштүгү, ханадыкчы
Совет санал мындыг тода кыйгы болган:
Дайын дээр сөс дыймыстан казыттыкмын,
Табың деп сөс чөплөр санай дикмирези!
Б. ХӨВӨНМӨЙ.

СОВЕТ ЧАЗАКТЫҢ ХАНЫ МЕРГЕН САНАЛДАРЫ

«Хрущевтун чугаазы миллион-миллион кижилерге тааржыр»

ЛОНДОН. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында Н. С. Хрущевтун чугаазы англи парламенттин канчаар-даа аажок улут сонугурагын болдурган. Солунуларнын хай-ле нуруузун—«Деили миррор», «Деили геральд», «Деили телеграф», «Деили уоркер» болгаш өскө-даа солуннар — совет төлөөлөрүнүн баштынның чугаазыны медегедериниң кол-кол чүгүтү кылдыр парлап турар. КНО-нун коллективтин күтсөкчү органын тургузарынын дугайында Н. С. Хрущевтун саналын солуннар боттарынын улут кара атедеринде оозалап айтылганын.

«Деили экспрессион» корреспондентин Р. Макколдуун айтылганында алырга, Афро-Азия чурттарынын төлөөлөрү «Хрущевтун чугаалаан сас бүртүүн-не байырлашмаан, дыннап олурганнар. Ол, чугаазынын арасында доктаай хона бөөр арасында-ла, олар анаа адыш часкаашкыны нары-биле байыркы чедирип, ооң өстерин очулуручлукчур чугаалап бөөрге-ле, олар магадан, чуулдугурунениң илередери-биле баштарын соцаанадып каап турганнар».

«Деили геральд» солунун хайгаарачтызы Хатчисонунун бижээни болаза: «Хрущевтун чугаалаан чүгүдериңиң хай кезин барын чүкпе таарзынас болбайна. Ингалла-даа Африка болгаш Азия чурттарынын төлөөлөриниң магадан арын-шырайлары ооң чугаазы дыка хай миллион кижилерге таарымчалык болурун керекчиле турган».

Совет чазактын баштынның чугаазынын дугайын Барын чук талазы канчаар көөртү манаар дээш чамдык солуннар ол дугайын ботта-

ры канчаар көөртү турарын бижиринден дагаалап турар. Чамдык солуннар ук саналдар бола «чаа эвес» деп хоозун чүгүдери бижириниң түнел чок ооралдыжыктынын кылган турар.

Ингалла-даа «Ньюс кроникль» солун бодунун чүгүдери мынчаар медегедлэ: «Чепсегленишкенин дугайында дугайында чугаалажышкыны кынынар катал эгелериин Хрущев сүмөлөп турар болганда... бистер аада чайгылыш чокка чепсөөрөөрүнүң дугайында чугаалажышкыны чүгүдери бис. Чугаалажышкыны чарга нейтралдык чурттарыңиң дугайында дугайында совет санал чирчүтүндөшкө».

Солуннар совет төлөөлөрүнүн баштынның чугаазынын «шынгы, бүрүлдиг» байдалдын айтыкам, ол чорук «Россиянын чугаалажышкыны кылар күзели» («Деили геральд») илереткен деп медегедлэ. «Деили уоркер» мурнуку чүгүдери мынчаар медегелдэ: «Максимум» дигири соруглаа бола «чепсегленнишкенин дугайында дугайында Хрущевтун кирген планын Англияның дегилп турарын чараары» боур.

Солунун улумчылаан бола. «Хрущев бистин үевиствид эд улут айтыргыларын шиптирлериниң херек кырында аргаларын Ассамблеяга сүмөлөш. Улустар арасында душкүртүр чоруун кошкадыр болгаш тайбыңны хандыларынын база колонизационунузуларынын догарай баштынын кылары-биле ук саналдарын боттарынын чурттарынын төлөөлөрүнүн шынгызы-биле чугаалажып көөртү бүгү делегейинд улустары манап турар».

ТӨӨГҮЛҮГ ЧҮТКҮЛДҮҢ ҮНҮ

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында Н. С. Хрущевтун чугаазы чугаазы улусчу Моолдун ажилчы чоннары четтикпей дымнааннар. Шах орайтаан тураалок, муя-муя улан-баторжулар, Никита Сергеевичиниң—бүгү кижилер тегелетиниң күзел-суктарынын илереткенин үнү Нью-Йорктан дымнап келирин манаышаан, хай шактарын дургу-дузда приемниктерден иравайн турганнар.

Совет чазактын ханы мерген саналдарын бистин үениң бугурун бүртү дүгүтүп, моол улустун бодаларына сиптиккен. Хай-хэй бугурундерге болгаш туугуларга митингилер чалгаар болгулаан, МАР-нын ажилчы чоннары КНО-да совет төлөөлөрүнүн саналдарын боттарынын кынынар чокка дегилп турарын ол митингилер илереткенер.

Улан-Баторнун улут панель бажын туугунун комбинадының туугуларынның митингигени санал берген Суринжалтың чугаалааны бола: «Болонизационун бугурун соп-сарлардыкынын чокка уузуткаар дээш Хрущевтун кылгыры—төгүтүн бодунун негеп турары негелден-дир. Дарлаткан акы-дугумаларга бүгү кем-чегелерин дулаамчызын көргүзери бистериниң идыктыг хүлөөлөгөс, Чер кырында бүгү-ле хостуг улустарын, бүгү-ле ак-сеткилдиг кижилерин хүлөөлөгөн боур. Болонизаторлар—ол хан төгүтүчүлери делегейде мырнай эвөш сангыч болуп турар, мынчанга кижилер тегелетип бир эвес улустарга удуз кем-бүртүлүг чимзенишкенин соксапнас чүве бола оларны дүжүр өкөп, бузар аспаан үе шаап шыдаар».

Бөг эргетип Моол Арат Республиканы КНО-га хүлөөп алыр дугайында айтырымы шиптирлөөр үези шагда келген деп эш Н. С. Хрущевтун чугаазы митингинд киржикчилери «Сенээ четтиривис Хрущев!» деп йөрөөл салып, дымтитип адыш часкап утгаан.

ШӨЛӨЗӨН ЧЕРДЕ ХӨДЕЛИП ТУРАМ ЛАМА

Чымбаның өө Бай-Тайгаңын бедих сыынның эзэенде турар. «Тилелге» колхозтун төвү Кызыл-Дар суур оон дыка ырак, ынаар чүгүлгө айт-биле черде.

Ооң азынче бар чыткыш, кула атытгы, салдыртыкты куу шляпалыг ашак кижиге аат адынага ужуражы бердим. Лама кижиге дээр оон доштык байдалында дорана-ла ялде, артында-ла мойнуна эреге сут алган. Чымба хелип ол болду. Лама олгууну өө-биле тайга эзээ шөлөзөн черде. Ол хай кажазынын чанынга адында дүжүр чымда, арты а өгден бичи оон эдертеп чөрби хар чаа-ла чеккен хире хөрзөжөн кижиге айтат. Ол хай илалын илалын айтат. Хая көрүп келген, ажик кастымыдан бакыл калпартымга, аякта судун өрү, куду чаккан тур. Демги хөрзөжөн кижиге бичи олгун чедил алган, оон чанында тур. Бода-даа көрүрүн-дээш. Бо кире анык кыс шажынын хуурмак суртазынга кайы хире алып турар-дыр. Келир үениң салгалчызы ол хай оолга шажынын теге салдары база-ла эзээ, ооң чаа-ла мургузунурун чоругуу медегелерине хира чедирип турары чугаажок.

Ооң өөнүн ишти дыка шыраак. Орун кырында улут эртенгип хевис калып каан. Хана-биле аразын дургаар клейналар шып каан, алтара кырында долдур саржаж куткан улуг-биче хола дагыларын көөрге чула туулу, доктаамал «чүдүлгө» кылып

«Ажыл кылбас кижиге—чөм чивес» деп хоойду бистин чуртувуста хажык чокка боттанып турар. Миллион-миллион совет кижилер коммунизмиң тилелгези эзээ демисежип, боттарынын куш-ажылы-биле төрөэн чуртувун күчү-чыдалы улум быжылган, кайгамчык улут үленин будуруп турар. Куш-ажылы совет кижилериниң сетки-салгыш, мурунда салдырган соруглазы — Төрөэн чуртувун чекте-телишкенинге, чаагай чоруунга бараан болуру, акаа билин, күжүн бараалдары.

Чөм Төрөэн чуртувун чаагай чоруунга боттарынын куш-ажылы үлүүн кирип турга, нитилеге дузалы куш-ажылы кылбай, а нитиледен бодура хөйүн алдырын күзээр, куш-ажылы совет кижилерин кылып будуруген байлактарын оптуг арга-биле бодура шилдирин оралдайыр ийн-чангыс кижилерин бистин аравыста бар бооп турары дыка-ла хомуданчыг.

Бай-Тайга районда Чымба, Савыр, Көнгүл Чымба, Аржик чижегит чамдык кижилерни манаа чижек кылдыр чугаалап болуру бистин дугайында Чымба хелип дээр лама бар. Ол лама ийн-чангыс будуулук хамаатыларын бузуул-ла төвөрдөп, оңт-сиген-биле «эм-тан» бетлекеп, улусту «эмнеп» хүрүмнеп турар болу берген. «Буяныг» чулу кылыгын дээш «төлөвөр» ан, чонну будуу мөлчүп турар. Савыр дээрн база-ла колхоз будуругезинге киришпес, лама сагылдык кижиге мен деп чарлатынып, азы-бүрү үлөгелерин кылып турар. Аржикниң бичи уругуларын каалкан, чер кезип, мангыстап чоруп берген. Көнгүл Чымба нитилеге ажыктыг куш-ажылы кылбай, хузуунда байып олурар. Шах ыныг мангыстапчак амдыралдыг кижилер-биле канча-ла элтепеш шылаас бис.

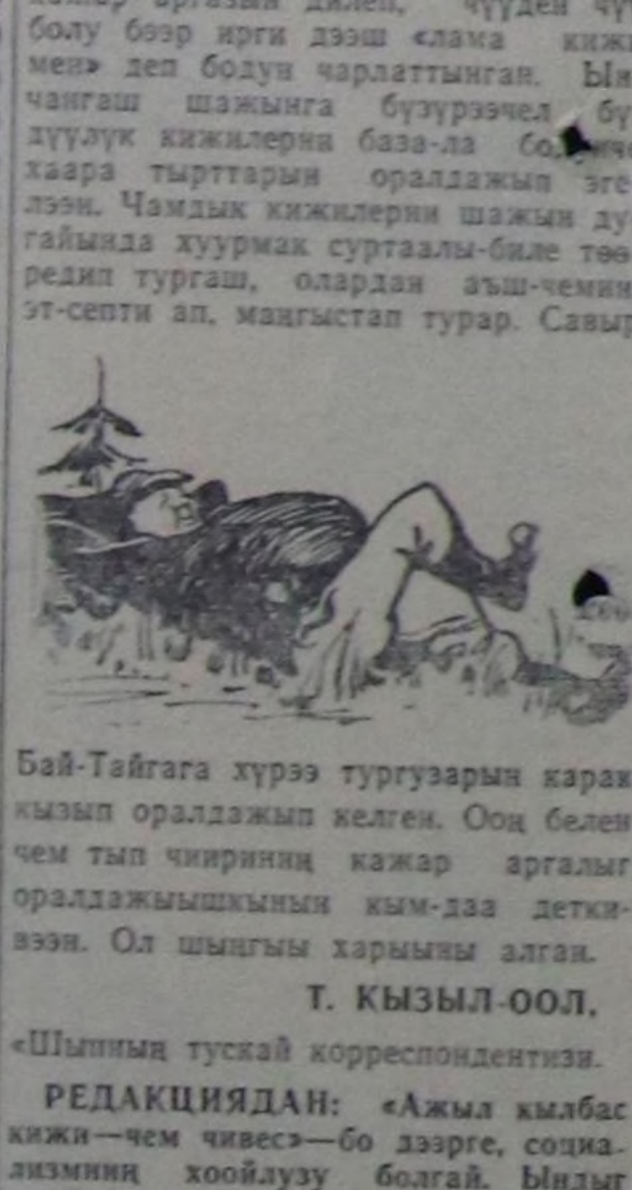
К. ЧҮЛДҮМ.

«Ажыл кылбас кижиге—чөм чивес» деп хоойду бистин чуртувуста хажык чокка боттанып турар. Миллион-миллион совет кижилер коммунизмиң тилелгези эзээ демисежип, боттарынын куш-ажылы-биле төрөэн чуртувун күчү-чыдалы улум быжылган, кайгамчык улут үленин будуруп турар. Куш-ажылы совет кижилериниң сетки-салгыш, мурунда салдырган соруглазы — Төрөэн чуртувун чекте-телишкенинге, чаагай чоруунга бараан болуру, акаа билин, күжүн бараалдары.

Чөм Төрөэн чуртувун чаагай чоруунга боттарынын куш-ажылы үлүүн кирип турга, нитилеге дузалы куш-ажылы кылбай, а нитиледен бодура хөйүн алдырын күзээр, куш-ажылы совет кижилерин кылып будуруген байлактарын оптуг арга-биле бодура шилдирин оралдайыр ийн-чангыс кижилерин бистин аравыста бар бооп турары дыка-ла хомуданчыг.

Бай-Тайга районда Чымба, Савыр, Көнгүл Чымба, Аржик чижегит чамдык кижилерни манаа чижек кылдыр чугаалап болуру бистин дугайында Чымба хелип дээр лама бар. Ол лама ийн-чангыс будуулук хамаатыларын бузуул-ла төвөрдөп, оңт-сиген-биле «эм-тан» бетлекеп, улусту «эмнеп» хүрүмнеп турар болу берген. «Буяныг» чулу кылыгын дээш «төлөвөр» ан, чонну будуу мөлчүп турар. Савыр дээрн база-ла колхоз будуругезинге киришпес, лама сагылдык кижиге мен деп чарлатынып, азы-бүрү үлөгелерин кылып турар. Аржикниң бичи уругуларын каалкан, чер кезип, мангыстап чоруп берген. Көнгүл Чымба нитилеге ажыктыг куш-ажылы кылбай, хузуунда байып олурар. Шах ыныг мангыстапчак амдыралдыг кижилер-биле канча-ла элтепеш шылаас бис.

К. ЧҮЛДҮМ.

Бай-Тайгага хүрээ тургузарын кара кызып оралдайыр келген. Ооң белем чөм тып чириниң кижар аргалык ооралдайжыкынын кым-даа дегки-эзэн. Ол шынгы хараымы алган.

Т. КЫЗЫЛ-ОЛ.
«Шыптыг тускай корреспонденти».

РЕДАКЦИЯДАН: «Ажыл кылбас кижиге—чөм чивес»—бо дээрге, социализмиң хоойдуу болгай. Ыныг турбуке бистин чуртувуска коммунизмиң долу тилелгези дээш, чырыктыг келир үе дээш демисежип турар совет кижилерин ак-сеткилдиг, тайбын куш-ажылы-биле тургустул байлаан халас шилдириниң кезээр, ажык ийн-чангыс кижилерин бистин аравыста барын үстүнле фактыг чугаалап турар. Нитилеге ажыктыг ажыл кылбас, амдыралдыг төлөк чок оруунда мангыстап, тояан-чылап, улус мөлчүп, арга-ларым чамдыг турар ыныг ийн-чангыс кижилериниң илалы-биле илеретип, ол дугайында боттарынын санал сумелериңиң солунга кирерин «Шыныг» номчуучуларыңга редакция сумелеп турар.

Өг кырында деспиле заржы кургадып каан тур. Ооң өөнгө кире бөзгө, шаанда хуу амдырал үезинде чурттал чораян кулакшургуу кижилерин өө сагышка кирер. Орун үзүүнде шаанда бола 5—6 паш дигир улуг-ла хүре доккаарда хойт-пак. Эжик кастымында таарда икиг божаны сарыктар азып каан тур. Шой паһтарда долу хаймылданган сүтүү өрөмөлөп каан... Удараанда илектер сүргөн кара атытгы кижиге

өлекке кирип келди. Ооң бодун дагытканды көөргө дөртөн хар иштиңде кире. Көнгүл Чымба ол болду.

Көнгүл Чымба нитилеге ажыктыг ажыл кылбас, ийн-чангыс кижилерин бирээш. Ийн чил бурчугаар ол «Тилелге» колхозтан үгөн. Көнгүлден үгөн чыдагызы: колхозтун 101 шарызы каларып тургаш, 5 шарыны хузуунда ажылга саргаан, оларын оруунга Шей молдурга салып каан. Колхозтун чылызын калдырып турга база-ла маллар чепсеп болган. Колхоз кежигүнү тургаш үрүктүчү аралгап, колхозтун ажыл-агыйыңга харымсалга чок турган.

А херек кырында Чымба ам-даа мөрүлүп кылып, сууду номчуу-ламанлап, улусту будуу «эмнеп» турар дээрин ол казыны чуртталкыларын бадыткап турар. Хемчик бажында, Кара-Хөлден, Барында болгаш өскө-даа черлерден шажыга бүзүрчөчөк, будуулук кижилер оон «эм» чедил, анаа шажынын азы-бүрү чүгүдери кылдыртып турар.

Ооң өөнүн дундундө бичи пас каптарда чүвө урған, кургадып акыл-лап каан тур. Ол чүд деп ламандан айтырарымга «сөөне-дир ийин» деп харылады. Ол чүдлерин мекээ көргүзери оон дилемди, баштай бүрүп тургаш, көргүстү. Ында азы-бүрү сием, үнүш дадыларды, чечектер баштары бар болду. Чымба оларда «эм» кылып, оон-биле чонну «эмнеп» турарынын база бир фактызы ол. Хузуунда «эм» кылып, чонну «эмнеп» турар деп чүвө хоойууда чок. Со дээр-ге ужуз-дүрүм чок үгүдөлгө-дир дээрн танылырлаан-даа херээ бүрү деме. Оон туржук Чымба хелинни эмпел турган бир хөрзөжөн кижиге алган деп бадыткап турар фактылар база бар. Шажыга чүдүрү будуулук кижилерден ол аш-чөм, мал-маган болгаш акша, өскө-даа эт-сөөгү чүдүлгени ал, оон-биле байып, мангыстап чурттал олурар. Хемтерген аста хураган кежи тон-даа, алдын шака-даа, мал-маган-даа тыпты берген чон кайгап чугаалажып турар. Чымбаның ааргы кижилерин эмпел киртириниң кандыг-даа барымдаазы чок дээрн кымга-даа билдингир.

Ооң хол-ла соруглазы бола бужар бак үлөгелерин будуу кылдыры-биле оозалаш, шөлөзөн черлерге көжүп, шажыга бүзүрчөчөк будуулук кижилерни мөлчүп, чууду чире болуп турар.

Чымбаның үе-чажыттары колхозтун мал ажылында болгаш колхоз будуулгезинде өскө-даа азыралдык боттарынын куш-ажылы үлүүн кийилп турар. Чымба дигир чораян назымда нитилеге ажыктыг кандыг-даа ажыл кылбай. Бүгү чурттаганда шажыга бүзүрчөчөк будуулук кижилерин мал-маганын, эт-сөөк меге арга-биле ал, мангыстап амдыралды кылыгаш. Мангыстап амдыралдык амдылга дээр үрүктүчүлөшпөшө.

ЧОРБАС, БАРБАС ЧЕРИ ЧОК ТОЯНЧЫ

Көнгүл Чымбаның азынча кежээ-ликте чөм бердим. Ооң азы база-ла колхоз төвүндөн элэн ырак чер-

Школачыларның маргылдаазы

Эрткен субботада «Совет Тыва» беш чылы» стадионга Кызылдын №7 ортумак школанын өөреникчилери чаа өөредилге чылында спортту байырлады эрттирген. Адаа 537 өөреникчилер киришкен.

Спортчу маргылдаази 1) класстан эгелээш 10 класска чедир дөрт бөлүккө чарылган: биртинчиге 9-10, ийттинчиге—7-8, үчкүзүңгө—5-6, дөртүзүңгө—1-4 класстар кылдыр узулган. Бөлүк бүрүзү чик атлетиканын программанын таланы-биле тизиле-буру 5-7 хевирге киржир.

3 «б», 5 «а», 8 «б», 10 «б» класстарын өөреникчилери тус-тус бөлүктериниң азы-биле бириг черин эже-

леп, класстар аразына шилтир ку-бокту чаалап алганнар. Ылаңгыга Кудрина Галия, Бардин Сама, Хасанович Лора, Степанов Юрий, Петелова Вера, Рязанов Сама, Комбу Валерий, Харламова Люда, Головаченко Таян, Табуев Анатолий болгаш өскө-даа өөреникчилер спорттун азы-бүрү хевирлеринге бириг черин ээлеп, школанын директорун чериден грамоталар-биле шаңнаткан.

Чаа өөредилге чылыга алдаржыткан октябр 2-де Солур Кызыл хойройн школарарын спортчу маргылдаанын киржир чымында командалык состайы шилтинген.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Бөгүн обласка будуттагылап каап турар, чамдык черлерге харлыг чаашкынын хун болур. Кызылга чаашкын шоолуг эвес. Хат ой-тавында болгаш чамдык черлерге дыңзыр.

Агаарын температуразы: обласка—9—14, а Кызылга—12—14 градус чылыг.

Редактор Н. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТРЛАРГА

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуз залга): «Бирги шөмөлдө»—12, 2, 15, 4, 15, 6, 15, 8, 15, 10, 10 шактарда; биче залга: «Аян пиво»—5, 7, 9 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Эрген дег оол»—эртиниң 10 шакта. «Отряд командири»—3, 15, 5, 15, 7, 15, 9, 15 шактарда.

ЧАЙТЫ КИНОТЕАТРА: «Мэди»—4, 6, 8 шактарда.

«ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуз залга): «Бирги шөмөлдө»—12, 2, 15, 4, 15, 6, 15, 8, 15, 10, 10 шактарда; биче залга: «Аян пиво»—5, 7, 9 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Эрген дег оол»—эртиниң 10 шакта. «Отряд командири»—3, 15, 5, 15, 7, 15, 9, 15 шактарда.

ЧАЙТЫ КИНОТЕАТРА: «Мэди»—4, 6, 8 шактарда.

Аймаараашкын болгаш девидээшкин

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында совет төлөөлөрүнүн баштынның дугайында айтпаш турар идеяларын Африка күнүлөрүн таарымчалык жоупу турары куруне секретарын тоаргай-ла сурттедилик. Мынчанга ол бодунун кызыктаймыкынын белин тырттын шыдавын, Гана Республиканы «Совет бөлүтүленишкени» кежигүнү деп адал турган. Ол чорук өң-не кедергей буржауз корреспонденттерин белин кайгадыпкан болгаш олар боттарынын-на ийн кулактарына бугу-бүтө, Гертерин айнаар бадыткап чугаалаанын каталганын дилеп турганнар.

Англиянын даштык херектер министр Хьюмдан корреспонденттер Гана дугайында Гертер чүү диле деп айтырарга, ол бо талазы-биле чууду чугаалаарында отылаан. Н. С. Хрущевтун чугаазына холбаштыр ол парлакта конференцияның чүвө чугаалааш, мыда кандыг-даа тодаргай чүгү чок болгаш чаа саналдар эвес-тир деп хоозун азуу-биле ол бадыткаан. Мынчанга Хьюм болса Совет төлөөлөрүнүн баштынның ол чугаазы КНО-ну кошкадыр соруглазы кылдыр көргүзери ооралдык. Мынч-даа бола хай-нитиниң негеп турарын азууга Гертер-даа, Хьюм-даа Н. С. Хрущевтун чугаазын иччезгенейли-биле өөренип көөрүн азуу-таар ужура таварышканнар.

«Нью-Йорк. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында совет төлөөлөрүнүн баштынның дугайында айтпаш турар идеяларын Африка күнүлөрүн таарымчалык жоупу турары куруне секретарын тоаргай-ла сурттедилик. Мынчанга ол бодунун кызыктаймыкынын белин тырттын шыдавын, Гана Республиканы «Совет бөлүтүленишкени» кежигүнү деп адал турган. Ол чорук өң-не кедергей буржауз корреспонденттерин белин кайгадыпкан болгаш олар боттарынын-на ийн кулактарына бугу-бүтө, Гертерин айнаар бадыткап чугаалаанын каталганын дилеп турганнар.

Англиянын даштык херектер министр Хьюмдан корреспонденттер Гана дугайында Гертер чүү диле деп айтырарга, ол бо талазы-биле чууду чугаалаарында отылаан. Н. С. Хрущевтун чугаазына холбаштыр ол парлакта конференцияның чүвө чугаалааш, мыда кандыг-даа тодаргай чүгү чок болгаш чаа саналдар эвес-тир деп хоозун азуу-биле ол бадыткаан. Мынчанга Хьюм болса Совет төлөөлөрүнүн баштынның ол чугаазы КНО-ну кошкадыр соруглазы кылдыр көргүзери ооралдык. Мынч-даа бола хай-нитиниң негеп турарын азууга Гертер-даа, Хьюм-даа Н. С. Хрущевтун чугаазын иччезгенейли-биле өөренип көөрүн азуу-таар ужура таварышканнар.

Инди парлаганын бижип турары

ДЕЛИ. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында Совет төлөөлөрүнүн баштынның, СССР-нин Министрлер Чувствелениң Даргазы Н. С. Хрущевтун чугаазы индий хай-нитиниң иччезгенейлиг төвүнде турар болгаш Делиниң солунуларын көсүкү черлерин ээлеп турар.

Солунуларын бүгү-нитти киччезгеней Н. С. Хрущевтун чепсегленнишкени бүгү-нитти болгаш бүрүч дүжүр дугайында Кол Ассамблеяга чугаалажып көөрү-биле киргени чаа Совет саналдар, а ол ишкаш колония тургартка болгаш улустарга хамаарышпас чорукту тыпысир дугайында Декларация хандыдып турар.

«Хрущев чепсегленнишкенин дүжүрүн үш ые-чадалап чорударын база массалыг уузтаашкынын чепсөөн хоругдарын саналдап турар» деп «Стейтсмен» медегелзэн. Ол чурттарыңиң улустары боттарынын хуу-салымын боттары шиптирлээрн тур-зун дээш бүгү колонияларга болгаш хайгааралда турар девицкээрлерге халастаны деп-доран тыпысир дугайында Декларацияны КНО-нун Кол Ассамблеясына чугаалажып көөрүн солун медегелзэн.

«Нью-Йорк. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында совет төлөөлөрүнүн баштынның дугайында айтпаш турар идеяларын Африка күнүлөрүн таарымчалык жоупу турары куруне секретарын тоаргай-ла сурттедилик. Мынчанга ол бодунун кызыктаймыкынын белин тырттын шыдавын, Гана Республиканы «Совет бөлүтүленишкени» кежигүнү деп адал турган. Ол чорук өң-не кедергей буржауз корреспонденттерин белин кайгадыпкан болгаш олар боттарынын-на ийн кулактарына бугу-бүтө, Гертерин айнаар бадыткап чугаалаанын каталганын дилеп турганнар.

Англиянын даштык херектер министр Хьюмдан корреспонденттер Гана дугайында Гертер чүү диле деп айтырарга, ол бо талазы-биле чууду чугаалаарында отылаан. Н. С. Хрущевтун чугаазына холбаштыр ол парлакта конференцияның чүвө чугаалааш, мыда кандыг-даа тодаргай чүгү чок болгаш чаа саналдар эвес-тир деп хоозун азуу-биле ол бадыткаан. Мынчанга Хьюм болса Совет төлөөлөрүнүн баштынның ол чугаазы КНО-ну кошкадыр соруглазы кылдыр көргүзери ооралдык. Мынч-даа бола хай-нитиниң негеп турарын азууга Гертер-даа, Хьюм-даа Н. С. Хрущевтун чугаазын иччезгенейли-биле өөренип көөрүн азуу-таар ужура таварышканнар.

«Нью-Йорк. (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясында совет төлөөлөрүнүн баштынның дугайында айтпаш турар идеяларын Африка күнүлөрүн таарымчалык жоупу турары куруне секретарын тоаргай-ла сурттедилик. Мынчанга ол бодунун кызыктаймыкынын белин тырттын шыдавын, Гана Республиканы «Совет бөлүтүленишкени» кежигүнү деп адал турган. Ол чорук өң-не кедергей буржауз корреспонденттерин белин кайгадыпкан болгаш олар боттарынын-на ийн кулактарына бугу-бүтө, Гертерин айнаар бадыткап чугаалаанын каталганын дилеп турганнар.

Англиянын даштык херектер министр Хьюмдан корреспонденттер Гана дугайында Гертер чүү диле деп айтырарга, ол бо талазы-биле чууду чугаалаарында отылаан. Н. С. Хрущевтун чугаазына холбаштыр ол парлакта конференцияның чүвө чугаалааш, мыда кандыг-даа тодаргай чүгү чок болгаш чаа саналдар эвес-тир деп хоозун азуу-биле ол бадыткаан. Мынчанга Хьюм болса Совет төлөөлөрүнүн баштынның ол чугаазы КНО-ну кошкадыр соруглазы кылдыр көргүзери ооралдык. Мынч-даа бола хай-нитиниң негеп турарын азууга Гертер-даа, Хьюм-даа Н. С. Хрущевтун чугаазын иччезгенейли-биле өөренип көөрүн азуу-таар ужура таварышканнар.

КНО-нун Кол Ассамблеясынын XV сессиясының даргазына даг чурттуг иениң чагаазы

ОРДЖОНИИДЗЕ. (СЭТА). Осетиянын Ардон недээ суурунда даг чурттуг бодун, 15 уругларын үези Мария Александровна Вазиева чурттал турар. Нью-Йорк, Каттышан Нацклар Организацианың Кол Ассамблеясынын XV сессиясынын даргазына чоруткан чагаазында ооң чугаалап турары бола:

«Кавказтын харлыг шыпшык баштарында шөйдүнгөн Сөгү Осетия деп бичи автономну совет республикада чурттал турар мен. Ынчалза-даа бичи сылдыстар дээрн изааптан, бичи хем-нир улут дайыны тургузуу турсар деп бисте улустар чугаалажып турар чүвө болгай. Мээң улустун, чер делегейниң өскө-даа улустары ышак, найыралдык болгаш тайбыңны нити идеалдарын каттыштырып турар. Кол Ассамблеянын сессиясынын киржинчилери силерге, деле-

дейиниң хай сангыч улустарынын төлөөлөрү силерге улуг чаагай алдар—иини төрөлгөтениң амдыралчы айтырымын—чепсегленнишкенин дугайында чугаалажып көөрү оонашкан-дыр. Дайым болбас, өт чүлө кузашкын эвес—ол дээрге бүгү бодун кижилериниң негелденди-дир деп бар-ла үн-биле чугаалаар ужурулу.

15 уругларынч иези мен бодумун болгаш уругларымдын өмүзүндөн, Совет Замелениң бүгү не хөрзөжөннениң өмүзүндөн тайбыңны хөрзөңгө чаагай үрө-түңнегид ажылдык ылырары Ассамблеянын бүгү киржинчилеринге күзээр ийни мен. Төгериңиңиңиңиң долгандыр олупу алгаш, улустар аразынын бүгү-ле маргылдазы херектерин

дайынар чөм, өлүрүшкүннөр чок кылдыр шиптирлээр.

Бүгү улустарыңиң болгаш нацияларыңиң нелир үеде кайгамчык салгалчыларыңга хамыктың мурунунда тайбың керен. Бистин планетавыста чурттал турар бүгү кижилер ол эчис солту Ассамблеянын сессиясындан манап турар.

Совет улустун күзел-соруун азууга Ассамблеяда бистин төлөөлөрүниң СССР-нин Министрлер Чувствелениң Даргазы, тайбыңчы намгаланышы Никита Сер